„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се администрацији,
а рукописи
Уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К. 24 или 30 дин.
на по године: К. 12 или 15 дин.
на четврт године: К. 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 20 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Број 160. У Новом Саду, у уторак 3. (16.) децембра 1902. Година XVIII.

Почетак је учињен.

Према вештачкој струји, коју радикали створише у нашем народу, и према наслону радикалне странке у владиним круговима, па по томе и у неком делу наше јерархије — нисмо могли сумњати, да ће радикали при изборима за епархијске скупштине свуда успети. Кад се једном издала парола, да су само радикали пријатељи народни, а други да су „Мађари“, па кад се једном светина захука, ту онда нико је на заустави. У таком стању, у таком расположењу, маси народа може да се натури и највећа бесмислица — само ваља заповедити. Ал' кад бесмислица дође до безумља, онда се ипак и маса народа тргне. Тако је то било ових дана са изборима за епархијску скупштину темишварску у вел.-кикиндском протопрезвитерату.

Позната је ствар, да за радикале води велику реч Паја пл. Еремић. Ко је тај Еремић? О његову приватном карактеру много се писало, а није требало баш толико писати, и ако има основа, већ је требало изнети неку његову другу страну, која се нас највише тиче. Паја пл. Еремић је владин посланик, он подупире данашњу мађарску владу. Радикалној странци, која хоће да је нека српска народна странка, која неће да је „мађарска странка,“ која хоће да је пред народом нека опозициона странка — радикалној странци не смета, да Еремића, чистога владинца као радикала подупире. Но има ту нешто више.

У турско-бечејском срезу од много и много година био је посланик на угарском сабору Мађар Рохонци. Т.-бечејски срез, то је српски срез, где би се под редовним околностима могао без по муке изабрати српски народносни посланик. Под данашњим тешким приликама избор српскога народносног посланика у Т. Бечеју особито против Мађара спахије Роховција држао се за немогућ. Ал' се подиже један млад интелигентан Србин, др. Љуба Павловић, да покаже да у српском срезу може бити изабран српски народносни посланик. Ал' ко ради против Павловића, ко кортешује из све снаге за Мађара Рохонција? Главом Еремић владинац, а по милости радикалне управе српски радикал. Рохонци падне, а др. Љуба Павловић на велико изненађење читавога српскога народа, буде изабран и уђе у угарски сабор као једини српски народносни посланик. Шта је било са Љубом Павловићем у угарском сабору, то је познато српском свету.

Баш у оно доба, кад су текли избори за епархијску скупштину темишварску, кандидирао је Рохонци у једном чисто мађарском срезу. Да себе препоручи, говорио је најжешће против Срба, говорио је, да је он жртва за мађарску државну идеју, да је подлегао српској агитацији против Мађара.

За тога Рохонција, који је тако говорио, кортешовао је у своје доба у т.-бечејском срезу Паја пл. Еремић. Јесу-ли то могли Срби у т.-бечејском срезу заборавити?

По заповести управе радикалне странке требали су за епархијску скупштину у Темишвару да буду из т.-бечејскога среза они изабрани, које је Еремић предложио. Забога! Еремић је „чврст и одлучан“ радикал! Ал' нађоше се људи у оном крају Српства, који не даду себи памет солити, ма да то и радикална управа заповеда. Довољно је било да др. Љуба Павловић, да др. Богдан Давидовић обавесте „радикални“ народ, куда срља, па да тај народ учини фронт, и да не изабере за епархијску скупштину оне, које хтедоше Еремић и радикална управа.

Сад наравно да је ларма у радикалном логору. Др. Љуба Павловић, кога гоне мађарске шовинисте на нечувен начин, тај је сад радикалима „издајица“, то је Вук Бранковић, јер не слуша Еремића и радикалну управу, Павловић је „издајица“ што неда да му радикали памет соле, што неда да се српском народу у т.-бечејском срезу диктира безумље.

Оно, што се у Кикинди догодило са изборима за епархијску скупштину, ми то не региструјемо као неку победу. Још мора доста времена проћи, да се српски народ пробуди из радикалске хипнозе. Ал' оно, што је учинио др. Љуба Павловић са својим пријатељима, региструјемо као победу здравога разума, победу српске свести, региструјемо, да је неки почетак учињен.

⊙

Учитељски зборови у Бачкој.

Од тридесет и више година покушавали су учитељи основних народних школа из Митрополије Карловачке, да се удруже и да се у заједничким састанцима савету ју о потребама наставе, школе па и о сопственим интересима као сталежа, који највише ради на општем културном препороћају свога народа. Ти се покушаји нису остварили, јер државне власти нису биле наклоњене овој идеји српског учитељства.

Јавна штампа и поједини састанци учитељски у срезовима и епархијама тражили су од наших автономних школских власти, да оне створе услове за таке састанке, јер је призната ствар, да су учитељски зборови и састанци важна чињеница за промицање културних тековина. И наше су власти позивом самих тих зборова, а упућене и уредбом школском од 1872. г. издале упутство 1879. г., да се учитељски зборови држе по срезовима (протопресвитератима) па и епархијама, кад је потреба, и кад епархијска школска власт допусти. Упутство је издато, али по епархијама није било душе, да оживи те зборове; они се спорадично појављивали пре 5 и 6 година у арадском протопопијату, неки пута у кикиндском и вршачком срезу, али у Бачкој су од последње четир године постали ти сресни зборови обвезни рад за сваког учитеља.

За време од последње четир године имао је сваки срез девет својих састанака, а прошлог лета имали су сви заједнички и свој епархијски учитељски збор, који је поред других педагошких питања донео предлог епархијској скупштини, да се оснује епархијски школски фонд за потпору сиромашних школа и учитеља ове епархије и израдио је специјалан наставни план за све врсте школа. Овај је план штампан и већ разаслат свима учитељима ове епархије, те сад има једино ова епархија једнаку наставу, а велику олакшицу за учитеље и за власти, које су позване да бдију над учитељским унутарњим радом.

Ови су зборови дали мишљење своје и над неким уџбеницима за основне школе, те су тако постали јака чињеница у раду око васпитања нашег подмлатка.

Можда неће бити излишно, да се спомене, да је ова управа покушала и да реорганише још један део унутарњег школског рада, а наиме, да приволе општине, да при избору месних школских управитеља гледају, колико је год могуће, да то дође у стручне учитељске руке. И многе су општине прихватиле ту спасоносну мисао, те су тако изабрале учитеље за своје школске управитеље: Петровосело, Срп. Бечеј, Ст. Сивац, Мохол, Силбаш и Фелдварац, а тим ће правцем, по свој прилици поћи и друге наше општине у овој епархији, чим дође ред на оваке изборе. Можда би било и више општина, које би то и пре учиниле, да сами учитељи, у појединим општинама не ривалишу, те сматају извођењу овог пројекта, које би знатно подигло школу и углед учитељски.

Сматрасмо, да је потребно, да се још пре састанка предстојеће епархијске скупштине прикаже скупштинарима и ова страна народне наставе, коју је досадашња епархијска школска управа у Бачкој спровела, а који у последњем извештају, што је изнесен у овом листу, није приказан, а могуће је да ће меродавни чланови можда у том погледу и какве предлоге донети.

□

Предлог у ствари назива „српска православна црква“.

Земаљском сабору краљевина Хрватске, Славоније и Далмације поднесен је у ствари назива наше вероисповести и цркве у Тројединци овај предлог:

Високи саборе!

Конбиновани одбори богоштовни и правосудни састадоше се дне 10. и 12. просинца 1902. те си изабраше за председника г. дра. Пливерића, а за известитеља г. дра. С. Шумановића те узев у претрес представку архијерејског синода православне српске митрополије карловачке, закључио је одбор сабору на одлуку подастрти следећи

Предлог:

Сабор краљевина Хрватске, Славоније и Далмације уступајући представку архијерејског синода српске православне митрополије карловачке кр. зем. влади, закључује следеће:

Уважавајући разлагање архијерејског синода, да се, по науци његове цркве, његовом научању и брзи поверена вероисповест имаде догматички правилно називати „православна“ и доследно томе црква: „српска-православна,“ а видећи, да се у закону од 14. свибња 1887. складно са зак. чл. 9. из год. 1868. угарског сабора иста вероисповест назива грчко-источна, а црква српска грчко-источна, увиђа овај сабор потребу, да се закони у погледу назива доведу у склад са догматички правилним називом, па, рачунајући са чињеницом, да српска православна црква у опсегу земаља свете круне угарске сачињава једну целост, држи, да би се то најсходније иницијативом синода и српског црквено-народног конгреса, као органа те цркве, само у споразуму са свима надлежним законодавним факторима постићи могло.

Док се то не збуде, узимајући на знање изјаву кр. зем. владе, по којој дотични владин спис, поводом кога је ова представка дана, није наредба већ допис у још недокончаној ствари, очекује овај сабор, сврћајући пажњу на тегобе представке, да ће кр. земаљска влада споразумно са архијерејским синодом ово питање повољном крају привести.

У Загребу, 12 просинца 1902.

Др. **Јосип Пливерић**, с. р.
председник.

Др. **Светислав Шумановић**, с. р.
известитељ.

О овом предлогу биће још говора у нашем листу.

Избори за епархијске скупштине.

I. Темишварска епархија.

Прошлога четвртка извршен је у Вел. Кикинди избор чланова за епархијску скупштину у кикиндском протопрезвитерату. Познати владин радикал Паја Еремић са својом кликом упео се из све снаге, да протури своју листу, али мада је Еремић употребио и ту смицалицу, да у листу својих „чврстих и одлучних“ радикала метне и име дра Љубе Павловића, ипак је насео и пропао заједно са својом владинско-радикалном тевабијом. Сви свесни Срби из Вел. Кикинде и кикиндскога протопрезвитерата прегоше, да у епархијску скупштину пошљу праве родољубе, којима је стало до народног добра, а не до себичлука. И о чврсту свест тих Срба разбише се све смицалице Еремића и његове компаније. Не помогоше ни поруке, ни посланице, ни ordre de bataille новосадске „радикалне управе“ и „звучног“ имена радикалскога вође — листа истинских родољуба из вел.-кикиндског протопрезвитерата одржа сјајну победу над владиним пришипетљама, радикалима. Евала свесним Србима изборницима, који осветлаше образ и себи и народу из кикиндског протопрезвитерата!

Један наш врло уважени пријатељ јавио нам је телеграфски за ову победу народне листе над листом владиних радикала у Вел. Кикинди, а јучерашњи број кикиндског „Народног Гласника“ доноси о том избору овај извештај:

„Око 10 часова дође у велику дворницу Српског Црквеног Дома протопрезвитер г. Ђорђе Влаховић, где га изборници дочекаше са: живео. После поздрава позове изборнике да се конституишу. На предлог г. Љубомира Павловића буде једногласно изабрат за председника: др. Богдан Давидовић а за перовође учитељи: Н. Николајевић и М. Васић. За тим су прегледане веровнице свију изборника и сви су оверовљени. И отпоче гласање цедуљицама. Било је две листе: Народна, коју је г. др. Љуба Павловић с изборницима удесио; и друга листа владиних радикала, коју је удесио владин посланик Павле Еремић са својим једномишљеницима. И ако је др Љуба Павловић био на првоме месту и на листи владиног посланика ипак су изборници видели и прозрели смицалицу овог владиног посланика, који је у тима и таким пословима јединствен, те су ту листу остављали а предавали председништву народну листу. При пребројавању гласова видело се: предано је било свега 96 гласаница. Народних је било 69, а оних владиног посланика 27. По пребројавању гласова утврђено је да су изабрани за епарх. скупштинаре:

1. Др. Љубомир Павловић, 2. Др. Богдан Давидовић, 3. Обрад Буњевачки, 4. Пера Станковић, 5. Милутин Секулић, умир. мајор, 6. Мита Васић, 7. Иса Главаш, 8. Паја Лончар, 9. Сава Грујић-Шулцов, 10. Др. Иван Веселиновић, 11. Ника Николајевић, 12. Мита Кнежев, 13. Ђура Јовановић, 14. Др. Васа Јакшић, 15. Јаша Шећеров, 16. Др. Јован Пачу.

Да-ли да изнесем и ону другу листу? А нашто?

Свештеници су такође бирали, такође без обзира на странчарство. Изабрани су: преч. г. Милош Рајковић из Врањева, Милош Боберић из Врањева, Светозар Дражић из Крстура, Иван Тешић из Т. Хађоша, Миливој Радовић из Кикинде, Глиша Стајић из Мокрина, Милош Влашкалић из Врањева и Обрад Бусин из Тараша.

Учитељи су изабрали својег председника г. Мишу Косића, са свима против 1 гласа.

*

Како нам из Темишвара јављају, тамо је 28. новембра (11. децембра) о. г. одржан избор епархијских скупштинара сва три сталежа из темишварског протопрезвитерата. Резултат избора је овај:

Изабрани су:

I. Свештеници: архимандрит бездински Исак Дошен, игуман св.-ђурађски Стеван Николић, Михаило Николајевић (Дињаш), Милош Милошев (Чаково), Илија Белеслијин (Темишвар, Фабрика).

II. Световњаци: Паја Недељковић (Чаково), Андра Гавриловић (Мехала), Јоца Павловић (Мехала), др. Миша Теодоровић (Темишвар), Тодор Ивковић (Чаково), Мата Косовац (Меленци), Ђура Терзин (Темишвар, Фабрика), Алимпије Перинац (Иванда), Светозар Мијатов (С. С. Мартов), Исидор Вукомир (Темишвар, Фабрика)

III. Учитељ: Владимир Торђански (Мехала).

*

II. Пакрачка епархија.

Из Беловара нам јављају 22. новембра о. г. ово:

„Данас су изабрани овде заступници за епарх. скупштину пакрачку из беловарског протопрезвитерата. 1. Световњаци: Г. г. Арсен витез Милекић (изван странка), Милан Бакић, Аћим Ђермановић, др. Богдан Медаковић, А. Орлушић, Никола

Балота, др. Петар Белобрк, Марко Шарчевић, Миле Бирач, Петар Томић, Ђуро Бакрач, Ђуро Вукасовић (сви чланови српске самосталне странке). 2. Од свештенства: Преч. г. г. Стеван Босанац, Сава Теодоровић, Михајло Соларић (ова двојица чланови срп. самосталне странке), Велимир Јанковић, Јоца Марковић, Миле Херак.

*

III. Будимска епархија.

Пишу нам из Будима: „Саопштили сте већ имена оних, који су изабрати у будимском протопопијату за чланове епархијске скупштине. Ви сте одма врло добро приметили, како је неумесна била тврдња једног радикалског листа, што рече, да је овде победила радикална листа, јер осим г. дра Гавриле нема међу изабранима ни једног радикала. И ми вам потврђујемо, да осим споменутог господина ниједан не припада т. зв. радикалској багри. Ми се чудимо смелости радикала, да преко својих листова и необавештених мађарских листова протурују гласове, као да је овде победила радикална листа. Радикали треба да знају, да овде, Богу хвала, не цветају радикалске руже.

Што се пак г. дра Е. Гавриле тиче, колико је нама познато, он не припада ниједној црквеној општини будимпештанској. С тога се надамо, да ће о томе и на самој епархијској скупштини будимској говора бити. Оволико засада.“

Нови Сад, 2. децембра 1902.

— **Страно јавно мњење о Фабрисову ухапшењу.** Глас о ухапшењу Антуна Фабриса, врсног српског родољуба и уредника „Дубровника“ и „Срђа“, допрло је чак до брегова Скандинавије, те је и тамо изазвао осуду таког поступка аустријских власти. „Готенбершки Трговински Дневник“ донео је о ухапшењу А. Фабриса чланак, који гласи овако:

„Пре некога времена држан је у Београду један српски новинарски конгрес, на којем је учествовао као потпредседник конгреса и дубровачки новинар, професор Антун Фабрис, уредник часописа „Срђа“ и недељних новина „Дубровника“. При повратку његовом 5. новембра, и то баш при силаску из железничког воза у Гружу, ухапси га дубровачка полиција као оптуженог за велеиздају.

Као узрок овоме хапшењу, о којем се много говори у југословенском свету, и ако му штампа у Бечу и Будимпешти не придаје много важности, наводи се са званичне стране то, што је Фабрис у своме часопису пустио једну песму студента Тројановића.

Ова је песма забрањена већ на неколико часова после изласка те свеске поменутога часописа, а и Тројановић је одмах ухапшен у Бечу. Прави узрок овоме брталном поступку према Фабрису, био је у самој ствари тај, што се он, не гледећи на то, што је аустро-угарски поданик, усудио, да учествује на једном српском новинарском конгресу, и ако су се тамо претресале само публицистичке стручне ствари, и да се појави чак и са својим српским орденом!

Професор Фабрис, који је иначе веома тих и љубазан човек, затворен је у једној мрачној ћелији, испод самих зидова града Дубровника. Свако посећивање је строго забрањено, па чак му се у мрачном затвору ни свећа не даје, да би бар могао проводити време у читању и писању. Само његов правобранилац може под контролом да разговара с њим, и само једанпут дневно сме затвореник да се прошета по малом дворишту апсанском. Иста је судба снашла и сопственика штампарије у Дубровнику, Пасарића.

Судбина професора Фабриса изазвала је велику жалост и саучешће на словенском југу, где баш нису тако милостиви и осетљиви у погледу политичких гањања.

Поступак далматинских власти је у толико гори, кад се узме у вид слабо здравље Фабрисово. Он је наиме грудоболан и због тога је био принуђен, да прекине своје академске студије. Како се порота неће састати пре половине месеца јануара, то се многи његови пријатељи боје од великих опасности за његово здравље у мрачном, нездравом и нечистом затвору.“

— **„Знање“ Беле Талијана.** У једној од прошлих седница заступничке куће угарскога сабора говорио је саски заступник Људевит Кароди-Луц о народносном питању у Угарској, па је хтео да говори и о мађарском народносном питању. Ту је потпредседник Бела Талијан, који је председавао на тој седници, прекинуо Кородија и казао му, да не може говорити о мађарској народности, него о мађарском народу.

Заиста се морамо чудити и дивити оваковом државноправном „знању“ г. Беле Талијана, кога смо ми Срби имали част да познамо као комисара на „мајском“ сабору! По Талијановој логици нема мађарске народности, већ само мађарског народа. А зар Талијан не зна, да т. зв. народносни закон од г. 1868. изриком говори о „мађарској народности“? Зар Талијан не зна, да сваки час по ког немађарског новинара и јавне раднике државна одветништва оптужују због дражења против мађарске народности? По Талијану би дакле само Мађари били овде народ, а оно друго су само народности, нешто подређено, инферијорно.

Жалосно је, да се са председничке столице у сабору могу да чују тако недотупавне, шовинистичке изјаве!

— **Једна осуда.** Професор на брашовској гимназији, Сас др. Евгеније Ласел стајао је у претпрошли петак пред поротним судом у Марошвашархељу, јер је оптужен био, да је јавно оклеветао кр. уг. средишње статистичко звање. Па шта је радио др. Ласел? Он је, како сам рече на суду, са научног гледишта критиковао извештај статистичког звања о резултату пописа становништва у Угарској и доказивао, да податци о појединим народностима у том извештају не одговарају правом стању ствари. Зато је др. Ласел оптужен и осуђен на два месеца затвора и 300 круна глобе. Овоме не треба коментара. Само се каже.

— **Нов вођа румунске народне странке.** Румунска народна странка је после смрти дра Јована Рада изабрала за свога вођу Ђорђа Папа властелина од Базешћа. Као што је познато, исти Ђорђе Пап био је румунски председник народносног конгреса од г. 1895., а био је у доба, кад је било и Срба народносних посланика, више година румунски народносни посланик на угарском сабору.

Политички преглед.

— **Угарски сабор.** У суботу је претресан законски предлог о продужењу финансијског поравнања с Хрватском на годину дана. Пошто је известилац Немењи препоручио предлог, говорио је против њега Кошут, а за њ Седеркењи и министар-председник Сел. После тога развила се подужа дебата о петицијама, које се имају ставити на дневни ред. За тим је седница закључена.

— **Хрватско-славонски сабор.** У петак је после тродневне расправе примљен законски предлог о продужењу финансијалног поравнања с Угарском на годину дана. Опозициони говорници Брешћенски, Врбанић, Франк и Бањавчић су врло разложито побијали наводе известиоца Егерсдорфера и других говорника већине, али то није ништа помогло.

У суботу је претресан извештај просветног одбора о представци српског православног св. Синода да се дозволи и узакони назив „српско-православна вероисповест“ место „грчко-источна“. Шумановић као одборски известилац препоручио је да се то прими, јер држи да је Синод у тој ствари у првом реду компетентан. — Бан гроф Куен-Хедервари говори за тај предлог и признаје да је Синод најкомпетентнији у тој ствари. — Харамбашић пристаје да се црква зове православна, али не српска. — Шумановић износи разлику између римокатоличке цркве, која је универзална, и православне, која допушта партикуларизам. — Бан гроф Куен-Хедервари побија наводе Харамбашићеве. После тога је одборски предлог примљен већином гласова.

— **Србија.** Група либерала, која је противна политичком правцу Авакумовића и Рибарца држала је у недељу конференцију на којој је решавано о њихову даљем држању. То су они који стоје ближе данашњој влади. Конференција је донела ову резолуцију:

I. Верни и постојани у својим традицијама од 1858. године, либерали и данас изјављују, да ће се и од сада руководити у свакоме своме јавном раду једино интересима Престола и Отаџбине, сажаљевајући и осуђујући сваку појаву у либералној странци, противну овим традицијама њеним.

II. Налазећи да у данашњем уставу има недостатака и одредаба, које ометају правилан развој унутрашњих јавних односаја, либерали изјављују, да ће потпомоћи ревизију устава, у смислу либералних начела.

III. Програм данашње владе задовољио би у главноме народне потребе, ако би био извршен. С тога, питање о извршењу владиног програма и јесте онај разлог, који либерале одређује, да задрже себи потпуну слободу самоопредељења и кретања, не осуђујући унапред рад владин.

VI. Покреће се политички лист „Српска Независност“, као орган либерала, који ће у духу ових одлука заступати либерална начела.

V. Установљава се одбор од десет чланова за руковођење послова, који ће се сам попуњавати, а у који су по избору ушли: Јеврем Андоновић, Светозар Гвоздић, Сима Несторовић, Милан Ст. Марковић, Петар Катић, Стева Ивковић, Јован Стојановић, Живојин Величковић, Тоша Миловановић и Воја Миловановић.

— **Стара Србија и Македонија.** Цариградска аустријска амбасада живо ради на томе, да се изда егзекватура аустриској консулу за Митровицу. Аустриска дипломација је развила јаку агитацију, да се њен консул настани у Митровици пре Шчербине, рускога консула у Митровици, који ће за неколико дана кренути на своје опредељење. —

Поводом отварања нове католичке цркве у Скопљу видело се да се католичка пропаганда дала збиља на посао у Старој Србији. У Пећи је откупљена кућа једна, у којој ће се отворити скоро католичка школа, а на годину ће се зидати и црква. Призренски бискуп Трокша поклонио је за школу католичку у Призрену кућу, која је била тобож зидана за његов стан. —

Из Гиљана стижу све прње вести. Срби су у непрестаноме страху од Турака, који не престају претити Србима покољем. Стигла је наредба војсци да остави Гиљане. Ово је довело Гиљанце Србе у праву панику. Сви мисле, да је то сигнал за какав већи неред.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 2. децембра 1902.

— **Саборски Одбор.** Како „С. С.“ јавља, Саборски Одбор је сазван у редовно заседање у уторак 10. (23.) о. м.

— **Патронат карловачке гимназије.** Јављају нам из Карловаца, да је у недељу извршен избор једног световног члана патроната за тамошњу срп. велику гимназију у место пок. гимназијског управитеља г. Стевана Лазића, те је за патрона изабран др. Лаза Секулић, а у једно је том приликом изабран и архимандрит др. Георгије Летић за заменика оболелог патрона архимандрита Илариона Руварца.

— **Избор пароха** Пишу вам из Арад-Гаја, да је тамо 24. новембра (7. децембра) о. г. извршен избор пароха. На ту парохију компетовали су: администратор тамошње парохије јереј г. Георгије Вујић, парох томашевачки, протојереј г. Петар Ћурчић, па онда свршени богослов и бивши конзисторијални бележник вршачке епархије г. Добривој Николић. Против два Вујићева гласа изабран је са 33 гласа г. Стеван Ђурковић. — Г. Стеван Ђурковић је врло спреман богослов и арад-гајска је општина заиста учинила врло добро, кад је њега изабрала за свог пароха. Честитамо и општини и новом пароху.

— **Раденичка школа у Панчеву.** Добротворна Задруга панчевачких Српкиња остварила је једну врло корисну установу. У недељу, 24. новембра састала се под председањем г-ђе Милесе В. Ћурчин ванредна скупштина те задруге да се саветује о оснивању „Раденичке Школе“. Тајник друштвени Душан Радуловић разложио је важност и значење ове установе. По што је панчевачка српска црквена општина обећала материјалну помоћ овој школи, омогућено је да се она приведе у живот. Скупштина је с одушевљењем прихватила одборски предлог и закључила да се од 1. јануара 1903. отвори раденичка школа. Гђица Исидора Секулићева прочитала је за тим нацрт правила, која су уз неке измене г-ђе К. Петровићке примљена. Циљ је овој школи да сироте девојке спреми за добре и самосталне раденице — шваље, везиље и др. — и да будућим домаћицама омогући, да за своју кућу потребне женске ручне радове могу саме посвршавати. Прорачун за ову школу одређен је са 1500 К, и то 720 К за учитељицу, 480 К за стан и 300 К за послугу, огрев и др. За учитељицу изабрана је г-ђица Марија Цвијановићева, свршена приправница женске стручне школе у Загребу.

— **Нова српска земљорадничка задруга.** Основана је српска земљорадничка задруга у Малом Граду (удружење са неограниченом одговорношћу). Председник Симо Шукунда; заменик председника Иван Вучковић. Остали чланови управе: Стево Петровић и Гајо Тривановић.

— **Торонталски жупан.** Изишло је превишње именовање, по ком се досадашњи поджупан торонталске жупаније др. Људевит Делиманић поставља за великог жупана исте жупаније.

— **Још један поступак далматинских власти.** Најновији број „Дубровника“ јавља, да још ни до данас није решена молба г. Пасарића, управника српске штампарије у Дубровнику, коју је он по упутству управе дубровачке полиције послао намесништву у Задар, а ово ту молбу вратило управи дубровачке полиције као власти надлежној за решење те молбе, којим Пасарић тражи да власт призна његовог заступника у штампарији. — И ово је док з, како се поступа са Србима у Далмацији.

— **Српско-талијанска банка.** Јавили смо већ да извесна група талијанских банкара намерава у Београду основати банку, која би се звала „Балканска Банка“. Почетком јануара биће у Риму збор талијанских банкара, који ће учествовати у оснивању те српско-талијанске банке.

— **Измишљен разговор.** Добро позната бечка „Информација“, која свуда гледа да натруни словенским народима, донела је недавно некакав разговор између председника бугарског Собрања Драгана Цанкова и српског дипломатског агента у Софији Павла Маринковића. Разговор се тобоже водио о српском престолонаслеђу и Маринковић је рекао, да краљица Драга неће никад пристати, да српски престолонаследник буде и један од кандидата Аустрије, Црне Горе или Русије, и да ће се, у случају да се престолонаследник мора бирати, пре изабрати какав бугарски принц него ико други. На то је надовезано, да би то могао бити једино Борис, син кнеза Фердинанда, који је православне вере. Разумљиво је да је та вест морала изазвати у београдској штампи приличну сензацију. Листови су тражили обавештаја о овом чудном поступку Маринковићеву. Међу тим сад се зна да је то проста измишљотина. Драган Цанков изјављује у софиском званичном листу, „Дневнику“, да он с Маринковићем није ништа говорио о српском престолонаслеђу, и каже да је та вест у целости лажна и у злој намери скована у уредништву тога листа, да навесе увреду владару суседне братске Србије. Ово је дакле један прилог за проучавање морала познате бечке кујне.

— **Енглези и српски језик.** У београдским „Малим Новинама“ у допису из Лондона пише Чеда Мијатовић, шта му је на једном банкету о српском језику говорио Морфил, професор словенских језика на оксфордском универзитету. Мијатовић пише о томе овако:

„Никога ми није било милије видети до седу старину, професора Морфила, са универзитета оксфордског. Он је већ од двадесет година професор словенских језика и књижевности на томе универзитету. Говори руски изредно, а доста добро и српски. Сећа се са милином и захвалношћу гостопримства, које је свагда међу Србима налазио. Обрадовао ме је вешћу да се из године у годину на његовом универзитету множи број ђака, који уче српски. Олакшало се учење нашег језика од како су ђаци добили превод Дикенсова „Коперфилда“ од г. Дра Јовановића и превод Голдсмитовог „Векфилдског Свештеника“ од Љубе Недића. „Моји студенти читају те српске преводе, упоређујући их с енглеским оригиналом, и тако уче српски. Узгред да вам кажем да смо нашли, да су оба превода просто изредна!“ Истинском га је тугом испунило кад сам му казао, да смо Љубу Недића за свагда изгубили! Он га је лично познавао, и од његове даровитости много очекивао. „Кад се моји ђаци у првој класи утврде у српском језику, онда у другој класи читамо Његушев „Горски Вијенац“, Прерадовића, Змаја Јована Јовановића и Мажуранићева „Смајил-Агу Ченгића“. Покушао сам и са Сарајлијином „Србијанком“, али ко ће тога песника савладати?! То је Вулкан а не човек, па вулкански и говори. Него „Смрт Смајил Аге Ченгића“ просто очарава моје ђаке. „Ми смо га целог и то у стиховима, превели и само нема ко да ризикује трошак око штампе!“ Те је вечери старац нашао и неке своје млађе и старије ђаке к ји су српски у њега учили, па ми их је представио. Сви су они били усхићени лепотом српског језика и српских народних песама. Професор Морфил причаше ми даље како на универзитету у Оксфорду словенски народи имају пуно оданих и верних пријатеља. „Ми често дискутујемо, наравно академијски, о судбини, која народе словенске чека. Налазимо да ви имате једну мисију, која ће својим сјајем и значајем превазићи све што је свет досада видео. Али вам је зато потребно да се уједините, бар у савез слободних самоуправних словенских држава! Него и кад се политички уједините, не дајте ви Срби да се ваш језик потисне ма којим било другим! Био би прави губитак, једна велика штета, за цело човечанство, кад би се најлепши, најразрађенији, најмузикалнији, и просто најсавршенији језик међу свима словенским језицима, изгубио и којим другим заменио!“

— **У очи једне педесетогодишњице.** Под тим насловом доноси „Српски Глас“ у Задру леп чланак о животу и раду виђеног чешког новинара и књижевника Јосифа Холечека, којега је љубав према Српству повукла на попиште бојне вреве, те га 1875 год. видимо на бојишту херцеговачком, а доцније црногорском,

одакле шаље ратне извештаје и подлистке „Народним Листима.“

И после је често, г. 1882. и 1895. у Прагу боравио међу јуж. Словенима, особито Србима, где је ревносно проучавао земљу и народ. Ово његово борављење уроди лепим бројем красних и занимљивих чланака географских и етнографских. Тако изађе у „Освјети“ год. 1876. „Босна“; 1877. „Црногорци под оружјем“; у „Матици Лиду“ године 1876. чланак о Црној Гори; преводи народних песама бугарских и херцеговачких. Године 1878—80. издао је у три свеске дела „За слободу,“ красне описе бојева црногорских и херцеговачких. Год. 1879. почињу излазити његове „Црногорске приповетке“ (у 5 свезака), које у час пронеше његово име и учинише га популарним. Но у исто готово доба ради овај неуморни прегалац и на овећим делима из домаћега, чешкога живота: „Подајмо руку Словацима“ (1880.), „Огледало нашега народнога друштва“ (1881.); он издаје „Различито штиво,“ збирку озбиљних и хумористичких слика и успомена из живота чешкога и југословенскога.

Сва дела Јосифа Холечека провејава топли дух љубави за јужне и источне Словене. Задаћа, коју у свима чланцима и књигама истиче као свој животни циљ, могла би се сложити у реченицу: упознајмо се међу собом, да знамо истину о себи! Ту задаћу врши Холечек неуморно и данас као уредник „Народних Листи,“ оделења за заграничне (спољашње) ствари. Но тим још није исцрпен опсежни и замашни рад тога тихога и честитога радника. Х лечек скупља и преводи српске народне песме, јуначке и женске да их чешкоме свету преда у лепој збирци. У исто време ради на повећој књизи о трима верама у Босни и Херцеговини, која ће у скорој будућности угледати света.

— **Пуковник Јанков у Београду.** Познати вођа бугарских устаника у Македонији, резервни пуковник Јанков бавио се ових дана у Београду. Он је посетио неке виђеније српске политичаре. Осим тога дао је у београдске листове изјаву, да је неистинита вест да су бугарске чете, преобучене у турско војничко одело, убиле једну српску породицу у ђевђелијском крају. У том крају, каже, није ни било бугарских чета. Тамошње чете биле су састављене само од рођених Македонаца и тукле су се само с Турцима, а хришћанско становништво, без разлике народности, примало их је као своју браћу.

— **Проналазак Мише Пупина.** Сад јављају берлински листови о предмету летошњег бављења тога Србина и славног електро-техничара у немачкој престоници. Фирма такође светскога гласа Сименс и Халске купила је све патенте Пупинове за Европу. До сада је за телефонирање на каблу било највеће одстојање 30—40 километара, а на жицама надземним 1000 и нешто више километара. Даље од тога није се могло разабрати, јер је ослабио, тиши. По методу Мише Пупина звук се на мембрани појачава толико, да се он потпуно чује на 4 и 5 пута већој даљини; а то ће рећи, да је омогућена телефонска веза дуж целога копна, и да је још питање краткога времена и бољега усавршавања метода, па да се средством каблова и прекоморске земље уведу у телефонски саобраћај са Европом. За сад је највеће телефонско растојање између Берлина и Париза — 1200 километара. Пре кратког времена довршена је за сад најдужа пруга Рим — Париз са 1593 километара. Пупин појачава глас (телефонски капацитет) уметањем калема од жице, чији се број одређује према даљини, и тим је на јевтин начин уклоњена та незгода. Поменута фирма, помоћу немачке државне поште, чинила је опите на линијама Берлин — Поздам (Кабл) и Берлин — Магдебург (надземна — 150 километара) и они су испали сјајно, како то извештаји утврђују.

— **Исправак.** У уводном чланку у прошлом броју, а у последњем зачелу четвртог ступца, стоји: „Мађари су после Октобарске дипломе...“, а треба да гласи: „Мађари су пре Октобарске дипломе...“ Овим се та грешка исправља.

Новости са стране.

— **Мангра неће бити потврђен.** „Будимештски Хирлап“ добија из Арада вест, да су тамо стигли неповољни гласови о потврди Василија Мангре за арадског епископа. Министар просвете Влашић израдио је опширан меморандум на краља, у ком мотивише зашто не може препоручити да се Мангра потврди. Тај меморандум претресен је и примљен у суботу у министарском савету, и министар-председник Сел однео га је у недељу у Беч, да га преда краљу. Изван сваке је сумње, да Мангра неће бити потврђен.

— † **Арпад Керекђарто.** Стари мађарски историчар др. Арпад Керекђарто, умировљени професор будимпештанског свеучилишта, умрло је онамад у дубокој старости од 84 године. Покојни Керекђарто је много писао, али његова историјска дела нису од Бог зна какве вредности; као што је у својим предавањима највише давао на то, да му ђак зна датум и годину ког догађаја, тако су му и дела скоро сама хронологија. Покојни мађарски историчар и свеучилишни професор др. Фрања Шаламон више се пута и пред својим слушаоцима неповољно изразио о књижевном раду Керекђарто-а. Иначе је стари Керекђарто био душом и телом одан свом позиву. Кад је старац пре 10—12 година поклизнуо и пао, те сломио ногу, он је у свом стану, седећи у наслоњачи, примао ђаке, који су колоквирали, а после се дао носити у столици на свеучилиште, само да не пропусти предавање. Био је веома добар човек, и многи несташни његови слушаоци проводили су и шалу с њим, но добри старац би се само насмешио младићком несташлуку, чекао би да се умире и да опет настави своје предавање, које је умео да зачини интересантним причама из прошлости.

— **С руског двора.** Пишу страним листовима из Петрограда: У последње време проношени су у страној штампи разни претерани и лажни гласови о руској царској породици, која се сад бави у Ливадији. Само тај факт што је тешко добијати извештаје о руском двору доприноси, те многи дописници своје извештаје допуњују из маште, а у иностранству је цео свет склон, кад се нешто тиче Русије, да верује и оно што је немогућно. Гласови, који се шире на тај начин, говоре о меланхолији царице Александре Феодоровне, за тим, да је цар под утицајем спиритисте Филипа, напослетку, да велики кнез наследник Михаило Александровић болује од груди или да је јектичав. Међутим по информацијама кругова, који долазе у додир с руским двором, ствар је у овоме: Млада царица је погружена. Она жудно жели да добије мушкарца. Ово је потпуно разумљиво, кад се зна да и једна обична жена, а не царица жели да свом супругу подари синчића. Али то тужно расположење и сузе још нису никакав доказ да она пати од меланхолије. О „спиритисти Филипу“ зна се у дворским круговима само толико, да он није спиритиста, већ енглески лекар, који се бави хипнотизмом и лечењем помоћу истога. На руском двору није имао већег утицаја но и ма који други лекар. Цар је боловао од ревме. Др. Филип се бавио само неколико дана на Криму и отпутовао је. Тако исто су смешни и измишљени гласови о нарушеном престолонаследникову здрављу. Млади царев син је жесток шпортсмен, који јаше, игра лон-тенис и т. д. а и изврстан је војник.

— **Џелатов дневник.** Џелат Михаило Бали је сад у Колошвару 24. пут вршио свој жалосни занат, вешање. Он о тим случајевима води дневник, те бележи име, ред, место и време, кад је кога обесио, овако: Беловар 11. јануара 1895. Јосиф Новонић. Сатмар 5. марта 1 95. Павле Франц. Беловар 8. јула 1898. Рађена Кочић Осек 26. јула 1898. Томо Војводић. 18. маја 1 96. Стојковић, 12. јуна 1896. Фрања Чонка. Загреб, 6. фебруара 1897. Брезовић, П. Петрић, Пукавић. Осек 8. марта 1897. Марија Абровић. Огулин 25. фебруара 1898 Ђорђе Платеша и син. Загреб 30. априла 1898. Марија Лончар, Томо Лончар и С. Манојловић Митровица 28. маја 1899. Лука Малетић. Петриња 25. августа 1899. Василије Самарџија. Сатмар 22. новембра 1900. Бела Пап. Сомбатхељ 8. марта 1901. Јован Пете Пошташ. Митровица 1. јуна 1901. Раја Марић. Колошвар 4. дец. 1902. Фрања Фридрих.

Извештај

управнога одбора „Друштва за српско народно позориште“ о своме годишњем раду и остању српскога народног позоришта за пословну годину 1901/2.

Поднесен главној Скупштини 28. новембра (11. децембра) 1902.

Славна Скупштино! Част нам је за пословну годину 1901/2. поднети славној Скупштини извештај о раду управнога одбора и о укупном стању српског народног позоришта од лањске главне скупштине до овогодишње.

Од лањске главне скупштине уписали су се и примљени су до сада за нове чланове „Друштва за српско народно позориште“ ови родољуби и корпорације, и то: I. Са уплатом троструке чланарине у износу од 300 кр.: 1.) Гђа Марија Паланачка, велеповедница у Сомбору; — II. Са уплатом двоструке чланарине у износу од 200 кр.: 2.) Ђорђе Дунђерски, велеповедник у Новом Саду; 3.) Др. Гедеон Дунђерски, велеповедник у Новом Саду; — III. Са уплатом чланарине од 200 кр., прописане за корпорације: 4) Прва Сентомашка Штедионица у Сентомашу; — IV. Са уплатом целе прописане чланарине од 100 кр.: 5) Јеврем Пивнички, велеповедник у Сентомашу; 6.) Др. Никола Игњатовић, адвокатски кандидат у Сент-Андреји; 7.) Федор Павловић, свршени правник и жупанијски вежбеник у Сомбору; 8.) Озрен Павловић, свршени гимназиста у Сомбору; — 9.) Гђа Даринка Георгијевићка рођ. Бугарска у Сомбору; 10.) Гђа Ана Павловићка рођ. Бикарева у Сомбору; 11.) Гђица Теодора Павловићева, кћи дра Симе Павловића у Сомбору; 12) Др. Михаило Пупин, професор на универзитету у Њујорку; 13.) Никола Милићев, месар у В. Кикинди; 14.) Јован пл. Новић, ц. и кр. капетан у Каменици; — V. Са уплатом од 40 кр. и обвезом за исплату остатка од 60 кр.: 15.) Др. Васа Јакшић, адвокат у В. Кикинди; — VI. Са уплатом од 20 кр. и обвезом за исплату остатка од 80 кр. у року од 3 године дана: 16.) Коста Бугарски, адвокат у Сомбору; 18.) Др. Стеван Поповић, варошки физик у Сомбору; и 19.) Милутин П. Бикар, трговац у Сомбору.

На овом месту ваља нарочито споменути, да је родољубиви члан друштвени др. Сима Павловић, жупанијски физик у Сомбору, уписао у чланство овога друштва целу своју породицу, и то: своју супругу гђу Ану, своју ћерку гђицу Теодору и своје синове Федора и Озрена, са исплатом целе чланарине. Управни одбор изразио му је најтоплију захвалност на том племенитом чину.

Исто тако ваља с похвалом напоменути, да је родољубиви повереник и члан овога друштва др. Давид Коњовић, адвокат у Сомбору, и ове године скупио и уписао 4 нова члана, а прошле године уписао их је једанаесторицу. Управни одбор изјавио је и њему своју захвалност.

Нека им је обојици и на овом месту изречена јавна захвалност и признање на родољубивој ревности. Угледали се, дај Боже, и остали родољуби наши у њихову ревност и заузимљивост око унапређења нашег народног позоришта!

Од већ примљених чланова друштвених подмирили су течајем ове године целу своју чланарину: 1.) К ста Георгијевић, велеповедник у Сомбору, и 2.) Чеда Милутиновић, чиновник „Српске Задруге“ у Н. Саду, те им је послана чланска диплома.

Ове године преминули су ови чланови друштвени: 1.) Коста Обрадовић, трговац у Вршцу; 2.) Барон Јован Живковић Фрушкогорски, представник кр. хрв. зем. владе у миру у Загребу; 3.) Панта Л. Јовановић, грађар и трговац у Митровици; и 4.) Гавра Пантелић, велеповедник и умировљени шумар у Товарнику. — Нека је слава и вечан спомен овим преминулим члановима!

У лањском годишњем извештају јављено је славној Скупштини, да су зготовљене дипломе за чланове овога друштва и да су уручене члановима Новосађанима. Сад нам је част известити, да су почетком ове године чланске дипломе, заједно са штампаним „Описом и тумачењем“, разаслане и свима члановима друштвеним са стране, који су исплатили целу чланарину. Управни Одбор нада се, да ће ова уметнички израђена диплома позоришна потсетити и привући наше родољубе, да се од сад више уписују у чланове овога друштва, те да том лепом дипломом оките свој дом и њоме се подиче као видљивим знаком и доказом њихова родољубља и љубави према овом народном заводу. Уписом у чланство и уплатом чланарине умножиће се и фонд позоришни, а тиме ће се осигурати и опстанак нашем народном позоришту. Дај Боже, да нова диплома прибави овом друштву што више чланова!

Славној Скупштини поднесен је претпрошле године извештај у погледу осигурања завештаја Тителске политичке општине из године 1862. у износу од 600 кр. У тој ствари учињено је од стране општине и овога друштва све што је било могуће. Но скупштина жупаније бачке није одобрила одлуку тителске општинске репрезентанције: да свој члански прилог од 300 фор. или 600 кр., који је општина тителска још 1862. вотирала српском народном позоришту, исплати за шест година дана без камате, и то у оброцима по 100 кр. годишње. Услед тога подноси управни одбор славној Скупштини о том потраживању позоришном засебан извештај с предлогом, да се тај ненаплативи чланск прилог брише.

Покојни родољуб др. Никола Крстић, државни саветник и књижевник у Београду, завештао, је, између осталих легата на добротворне цели и српском народном позоришту легат од 500 динара. Нека му је слава! Учињени су нужни кораци за исплату тога завештаја.

Пок. добротворка Маца Моканова рођ. Јанкова из В. Кикинде завештала је овоме друштву легат од 200 круна. Легат је већ исплаћен. Слава јој!

„Коло српских девојака новосадских“ приредило је трећег дана Божића 1901. у Новом Саду концерат са игранком у корист фонду српског народног позоришта. Чист приход од те забаве изнео је 1265 кр. 06 ф. Та знатна свота прибројана је фонду позоришном. Честитом „колу српских девојака новосадских“ као и свима родољубивим суделачицама и суделачима на добротворном концерту изјављена је јавна и писмена захвалност. Нека и сада са овога места приме усрдну захвалу на том племенитом дару!

„Коло Младих Срба“ у Будимпешти послало је 560 кр. као прилог од Беседе, коју је године 1899 приредила Српска Академска Омладина у БПешти. Тај је чисти приход од те Беседе био управо намењен заводу за васпитање Српкиња „Св. Мајка Анђелина“, али пошто се тај завод није досад основао, припада та свота српском народном позоришту као прилог Српске Академске Омладине у БПешти. На том знатном и лепом прилогу изјављена је јавна и писмена захвалност. Топла хвала нека је и овде изречена како Српској Академској Омладини у БПешти тако и Колу Младих Срба!

Управни одбор учинио је потребне кораке да се осигура завештај пок. члана Ђорђа Ф. Недељковића из Новога Сада, који је поверио овоме друштву на руковање „фундацију у припомоћ глумцима“ од 10.000 кр. Чист приход од те фундације имао би се на Скупштини позоришној сваке године поделити као награда заслужним, солидним и напредним глумцима и глумицама. Та фундација ступила би у живот после смрти удовице покојникове Анастасије Недељковићке рођ. Станковићеве, која ће доживотно уживати приход од те фундације.

И ове године стигло је српском народном позоришту разних добровољних прилога, а дароваше их: 1.) Честита управа Штедионице у Вуковару 100 кр. Иста Штедионица прилаже већ толико година редовно годишње знатне прилоге овом народном заводу, на чему јој усрдна хвала. — 2.) Задруга за предујмове у Руми послала је свој годишњи прилог од 30 кр. — 3.) Гђа Софија дра Тоше Недељковића у Земуну скупила је и послала 36 кр. — 4.) Јосиф Соколовић, кр. министарски секретар у БПешти, послао је свој годишњи прилог од 10 кр. — 6.) Гђа Аполонија Николића, капетаница у Петроварадину, приложила је 20 кр. — 7.) Гђа Јулка Рацковићка из Дарде послала је свој годишњи прилог од 7 кр. 30 ф. Ова родољупкиња обећала је, да ће, док је жива, сваке године по толику своту прилагати. — 8) Милош Мијатовић, велеповедник у Новом Саду, 10 кр. — 9.) Нина Николићева у Илавци 7 кр 30 ф.; — и 10.) Јован Миланковић из Даља 8 кр. — Свима овим родољубивим прилагачицама и прилагачима изјављена је захвалност, а сви прилози обнародовани су у српским новинама. --

(Свршиће се.)

Пчеларима на знање.

Од 1. јануара 1903. године издаваће и сву администрацију „Српскога Пчелара“ узети у своје руке „Српска Пчеларска Задруга“ у Руми. Чланови утемељачи, који плате једном за увек 50 круна и редовни чланови, који плаћају годишње чланарине 6 круна, добиваће „Српски Пчелар“ бесплатно, иначе је цена 6 круна или 6 динара годишње. Лист ће и надаље уређивати г. г. професори Јован Живановић и Иван Маширевић и излазиће у истом облику али боље илустрован.

Умољавају се сви, који ма у каквој свези стоје са „Српском Пчеларском Задругом“ и „Српским Пчеларом“ као органом њеним, да све што се тиче администрације шаљу управи „Српске Пчеларске Задруге“ у Руми, а само оно што се тиче уредништва, треба слати на уредништво „Српског Пчелара“ у Карловци. Чланови, који до краја о. г. не уплате дужну чланарину, а тако исто и 1 круну у име 3 последња броја, којима је попуњена 1902. година, обуставиће се шиљање листа, и дужник безобзирно тужен бити.

Управа „Српске Пчеларске Задруге у Руми“.

Председник: **Др. Јован Шевић** с. р. кр. јавни бележник и народни посланик

Тајник: **Марко Шаула** с. р. парох румски.

НОВИЈЕ.

Будимпешта, 1. децембра. Божићне ферије посланичке куће отпочеће у четвртак или петак и трајаће три недеље.

Петроград, 1. децембра. „Правительствени Весник“ саопштава да положај на Балкану не искључује могућност озбиљних заплета и да би на пролеће могао букнути устанак.

Берлин, 1. децембра. Канцелар гроф Билов говорио је јуче код трећег читања предлога о царинској тарифи два пута и потпуно усвојио становиште парламентске већине.

Берлин, 1. децембра. Немачки дипломатски заступник у Каракасу (република Венесуела), Пилгрин, добио је 10. о. м. по р. к. од председника Кастра одговор, у ком се одбијају сви немачки захтеви, наведени у ултиматуму.

Каракас, 1. децембра. Венесуела се живо спрема за рат са Енглеском и Немачком. Венесоланска војска има много хране и јако се узда у себе после двогодишње борбе са устанима. Цела држава одазвала се на позив председника Кастра, да грађани ступају у добровољачку службу. Из свих крајева Венесуеле долазе добровољци. Више од 50.000 људи јавили се за ратну службу.

Трговина.

Храна.

Нови Сад, 2. децембра 1902.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	15 „	40	„
Жито ново друге каквоће	14 „	60	„
Зоб	12 „	—	„
Јечам нови	12 „	20	„
Кукуруз стари окрњен	13 „	—	„
Кукуруз нови окрњен	11 „	20	„
Кукуруз нови у клипови	7 „	80	„
Пасуљ бели	21 „	40	„
Пасуљ жути	16 „	—	„
Вика	15 „	—	„
Мухар	13 „	—	„
Проја	9 „	—	„
Вуна	100 „	—	„

Све од 100 клгр.

Марва, свињи и живина.

Нови Сад, 2. децембра 1902.

Волови оп кил	38—40	пот
Свињи тешки	78—80	„
„ средњи	74—78	„
„ лаки	64—66	„
Теоци	70—74	„
Јагњци		„
„ по пару	16—30 К	
Кљукаче гуске по кил.	98 и 1 круна.	
Јаја 5 ком.	—40	„

†

Тужним срцем јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима, да нам је наш добри и никад незаборављени супруг, брат, стриц и девер

Никола Продановић,

зачатлија

у среду, 27. новембра (10. децембра) о. г. у 6 сати у вече, после дугог и тешког боловања у 74. години свога живота испустио своју стару и поштену душу.

Мртво тело незаборављеног покојника нашег опојано је у петак, 29. нов. (12. децембра) о. г. у $^1/_2$3 сата по подне у овдашњој св. саборној цркви, а за тим на алмашком гробљу предато матери земљи на вечни покој.

Нека је нашем непрежаљеном покојнику лака црна земља и вечан спомен!

У **Новом Саду**, 28. новембра (11. децембра) 1902. год.

Анђелија Продановић, рођ. Нинковић, супруга. Константин Продановић, брат. Милева Продановић, рођ. Јовановић, снаха. Душан Продановић, Бранко Продановић, синовци.

*

Овом приликом изјављујем своју најтоплију захвалу пречасном г. Милану Ћирићу, проти и Ђорђу Велићу, пароху новосадском, а нарочито велечасној г. г. Берислову Берићу, пароху из Паланке и Николи Теодоровићу, пароху из Обровца, који су, из поштовања према покојнику, својим богослужењем увеличали тужну свечаност.

Хвала изасланику „Матице Српске“ г. Антонију Хаџићу, председнику; г. дру Политу-Десанчићу, г. г. дру Милану и дру Сими Ћирићу; г. Арси Пајевићу; Александру Сандићу и осталим поштованим сугрђанима, који су учествовали при погребу мога покојног супруга и тиме му одали почаст; а нарочита хвала г. Ђорђу Ивковићу, који је за време спровода своју радњу затворио и испратио покојника до вечне му куће, те тиме свом учешћу у мојој жалости видљива знака дао. Хвала нека је члановима овдашње српске занатлијске задруге, који су поред сандука увеличали тужан спровод и испратили покојника до вечне му куће. Од срца благодарим г. Јефти Радаку и његовој супрузи гђи Даници, који су ми за време болести мога мужа са толико пријатељске одавности у помоћи били. Хвала Душану и Бранку Продановићу, који су красним венцем ковчег драгог ми покојника окитили.

Хвала свима онима, који су изјавили усмено и писмено своје саучешће у тузи мојој.

Хвала г. Паји Марковићу, подузимачу спровода, који ме је са потребним стварима лепо и солидно послужио, а није жалио ни труда, да погреб што лепше испадне.

У **Новом Саду**, 1. (14.) децембра 1902. године.

490 1—1 Удова **Анђелија Продановић.**

Купујте
само српске школске
ЖИГИЦЕ.

Огласи.

НАЈНОВИЈЕ
СРПСКЕ МУЗИКАЛИЈЕ.

Препоручујемо ове нове Српске Музикалије које су писане просто по народној мелодији без икаквих варијација, а приређене за певање за гласовир и за виолину и то:

I. Три српска народна кола Сремско — Банатско — Бачко за гласовир у две руке 1·—

II. Десет српских песама за виолину, уз лаку гласовирску пратњу: Весела је Србадија — Лепа Пава. — Каривиље — Миљено — Девојчица ружу брала — Младо пастирче унило — Девојка соколу зилум учинила. — Смиљ — Смиљана — Тихо ноћи — Вино пије Дојчин Петар. Цена 1.60

III. Пет српских варошких песама за виолину уз врло лаку гласовирску пратњу. Сељанчица — Шумадинка — Заплет — Јечарка — Неготинка. Цена 1.20

IV. Пет српских народних игара за гласовир. Сарајевка — Ајд' на лево браца Стево — Хајде мало дере — Неда гривну — Коњеште. Цена 1.—

V. Српска четворка (кадрил) састављена одсрпских песама, за гласовир у две руке са потписаним текстом песама. Цена 1.—

А у штампи се налази и за који дан биће готово:

VI. Шеснаест српских позоришних песама за један глас са гласовирском пратњом. Ајте ђаја врући — Сав би празан био свет. — Сјајна звезда сијала — Идем шором зелени се трава — Гине вене срце у меника — Лепо ти је у нашему Срему — Да си хваљен, да си слављен — Ај паде иње на воће на цвеће — Хајдемо, браћо, храбрено. — Спавај ми, чедо — Игра коло на двадесет и два Док је нама Милоша јунака — Велх ајн рајзен страшно то је — Берберин сам мајстор прави — Ходи душо — Жито коси младо момче Станко. Цена 3·—

VII. Десет српских варошких песама за један глас са гласовирском пратњом, и потписаним текстом за сваку песму. Возила се галија — Рздрагано срце — Оштре су наше сабље — Бојак бију Херцеговци — Горо, горо, висока си — Ја пођох снужден -- Колоперу Перо — Сунце јарко — Што се боре мисли моје — Како може душа твоја. 2.—

Цене су у крунама.

Нови Сад, 1902.

Српска књижара и штампарија

403 11—? **Браће М. Поповића.**

Стечај.

Овим се расписује стечај на место **главног књиговође** код

СРПСКЕ КРЕДИТНЕ БАНКЕ И ШТЕДИОНИЦЕ (деоничарско друштво) у **БЕЛОЈ ЦРКВИ.**

Услови:

Компетенти морају имати стручну спрему и сведоџбом доказати да су до сада самостално дужност књиговође у новчаном заводу вршили. Изискује се потпуно знање српског, мађарског и немачког језика писмом и речју, као и савршена вичност у састављању билансије.

Годишња плата 2.400 круна. Ступање 1. фебруара 1903. п. р.

Повуде треба слати на равнајућег управитеља г. Јоцу Стефановића, до 31. децембра 1902. п. р. 477 3—3

Управа

Српске Кредитне Банке и штедионице (деонич. друштво у Белој Цркви.)

Број. $\frac{5176}{1902}$ 479 3—3

ОГЛАС ДРАЖБЕ.

Овоградска опћина издаваће дана 18. Децембра 1902. у 10 сати до подне путем јавне дражбе под закуп на три године и то: од 1. Јануара 1903. до 31. Децембра 1905. ове регалне и опћинске доходке:

1.) Право побирања потрошаринске пристојбе од сечења меса са искличном ценом 3000 к.

2.) Право побирања пристојбе од дунавског превоза са искличном ценом од 4000 к.;

3.) Право побирања пристојбе од стовариштa на дунавској обали са искличном ценом од 300 к.;

4.) Право побирања пристојбе од градске калдрме са искличном ценом од 5000 к.;

5.) Право побирања пристојбе од годишњег вашара и градских вага са искличном ценом од 500 к.

6.) Право побирања опћинске потрошарине:

а.) од точења пића са искличном ценом од 4000 к.

б.) од сечења меса са искличном ценом од 3200 к.

6.) Право побирања пристојбе од увоза пића са искличном ценом од 3000 к.

Сваки дражбоватељ дужан је пре отпочете дражбе одређеном поверенству положити 10% од искличне цене у име вадиума, досталац пак у име јамчевине једну од достале своте или у готовом новцу или у аустроугарским државним задужницама.

Писмене и јасно изражене и нужним биљегом и отпадајућом јамчевином провиђене понуде примају се према одредби §. 11. дражбени увјета један сат пре одпочете дражбе. На касније поднешене понуде неће се никакав обзир узети.

Градско поглаварство у Карловцима 3. Децемара 1902.

Управитељ

ОБРЕНОВИЋ.

ИНТЕЛИГЕНТАН УДОВАЦ

око 50 год., са посједом од више јутара винограда, ораће земље, воћа и кућом, са једном интелигентном удовицом без деце око 40 год., која би и неки мираз имала, —

жели у брак ступити.

Обратити се писмено са сликом преко уредништва овога листа, под шифром А. Б.
475 3—3

Шаљемо сваком на захтевање о нашем трошку

БАДАВА

НАШ НАЈНОВИЈИ ИЛУСТРОВАНИ

Попис књига (каталог)

са 100 слика припознатих српских песника и књижевника.

У овом „Попису“ налази се богат избор: преко 1800 разних дела. Народних и вештачких песама, романа, приповедака и других забавних и поучних књига — на којима дајемо

50% рабата

У КЊИГАМА.

Српска издавачка књижарница и штампарија

Браће М. Поповића

489 (1—?) код „Св. Саве.“

Нови Сад, децембра 1902.

ОБЈАВА.

Дана 7. (20.) децембра о. г. у $3^1/_2$ сата по подне продаваћемо у нашим заводским просторијама, путем **јавне лицитације** под ниже означеним бројевима заложене ствари којима је прошао рок исплате.

Бр. 523, 542, 543, 737, 800, 927, 972, 973, 977, 982, 990, 992, 998 и 1029.

У **Новом Саду**, 16. новембра 1902.

471 3—3 **Централни Кредитни Завод**

деоничарско друштво.

Готов је и већ се разашиље

други део

Српског и немачког речника

— за џеп,

српски и немачки део

кога је приредио

гимназ. професор А. М. МАТИЋ.

Тако сада дакле могу се добити обадва дела

I део немачко-српски — цена I фор. 25 (2 к 50)
II део српско-немачки — „ I фор. 25 (2 к 50)

у врло лепом и практичном издању у платненом увезу.

Ко жели оба дела заједно у једној књизи, може имати — а цена је 2 ф. 50 (5 круна).

Ко нам за речник новац у напред пошаље било за први или за други део — или оба дела заједно, нека изволи додати још 25 филира, па ће добити књигу рекомандовано — сигурно да се на пошти не изгуби.

Нови Сад, децембра 1902.

Српска издавачка књижарница и штампарија

488 1—? БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА.

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Јанко Перић. Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.